



تلاش نافرجام ۱۲ ساله برای رسیدگی به لایحه منع خشونت علیه زنان

## صیانت از زنان اولویت اصولگرایان نیست!

معصومه معظمی: خشونت علیه زنان و دختران یکی از رایج‌ترین موارد نقض حقوق بشر در جهان است که هر روز به عناوین مختلف در همه دنیا، به ویژه کشورهای جهان سوم در حال رخ دادن است. خشونتی که اگرچه در همه ادوار اتفاق می‌افتاده است اما امروزه به لطف فضای مجازی زودتر از آنچه تصور شود، جامعه در جریان آن قرار می‌گیرد. از جمله مصداق این خشونت که اخیراً رخ داد و جامعه را در بهت و حیرت فروبرد، قتل فجیع دختر اهوازی و گرداندن سر بریده توسط همسرش در ملا عام، بریده شدن سر مینا با داس توسط پدرش در تالش، حتی تشدید خشونت‌های جنسی و جسمی در سینما که اخیراً زنان سینماگر نسبت به آن واکنش نشان داده و دست به افشاکاری زده‌اند. از این رو امروزه بیش از هر زمان دیگری نیازمند تصویب قوانینی برای منع و توقف خشونت علیه زنان و دختران هستیم. فرقی هم ندارد این قانون تحت عنوان «لایحه حمایت از زنان و دختران» باشد یا لایحه «صیانت از زنان» یا حتی «حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت»، آنچه مهم است توقف قطار خشونت علیه زنان در ایستگاه زن ستیزی است. در این گزارش قصد داریم به بررسی سرنوشت لایحه موسوم به «منع خشونت علیه زنان» بپردازیم. لایحه‌ای که بعد از گذشت سال‌ها از تدوین، همچنان معطل تصویب و تبدیل شدن به قانون است. اولین زمزمه‌های تدوین این لایحه در سال ۱۳۸۹ و در دولت دوم احمدی‌نژاد آغاز شد. متن اولیه این لایحه در سال ۱۳۹۲ در معاونت امور زنان و خانواده دولت دهم برای تصویب به دولت ارسال شد، اما به دلیل ماهیت قضائی، دولت آن را از دستور کار خارج کرد. بار دیگر این لایحه در دولت اول حسن روحانی در معاونت امور زنان و خانواده تحت نظر شهیندخت مولاوردی بررسی و متن اولیه آن اصلاح و تکمیل شد؛ بنابراین لایحه مدنظر در اسفند ۱۳۹۵ با نام «لایحه حمایت از زنان در برابر خشونت» برای تصویب به هیئت دولت رفت؛ اما دولت روحانی هم به دلیل اینکه ماهیت لایحه را قضائی دانست، اردیبهشت سال ۱۳۹۶ آن را به قوه قضائیه فرستاد. گفتنی است لایحه فوق تا شهریور ۱۳۹۸ در قوه قضائیه ماند و در نهایت با پیگیری دولت و تشکیل جلسات مشترک با قوه قضائیه با عنوان «لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان در برابر خشونت» به دولت برگردانده شد. لایحه‌ای که بالاخره در دی ۱۳۹۹ به تصویب هیئت دولت رسید و ۳۰ دی تقدیم مجلس یازدهم شد. مجلس اصولگرایی که تا پنج ماه از اعلام وصول لایحه سر باز زد اما در نهایت ۲۹ اردیبهشت ۱۴۰۰ آن را اعلام وصول و با قید یک فوریت به کمیسیون حقوقی و قضائی به‌عنوان کمیسیون اصلی ارجاع داد. ناگفته نماند که برای فوریت لایحه منع خشونت، فاطمه قاسم‌پور، رئیس فراکسیون زنان مجلس یازدهم تلاش زیادی کرد.

### مخالفان لایحه دولت

در کش و قوس بررسی لایحه منع خشونت علیه زنان در قوه قضائیه، شاید نتوان برخی اظهارنظرها و اعمال فشار مخالفان این طرح را در تغییرات گسترده لایحه دولت و البته تغییر نام آن نادیده گرفت. از جمله معروف‌ترین این مخالفان زهرا آیت‌اللهی، رئیس شورای فرهنگی اجتماعی زنان در شورای عالی انقلاب فرهنگی بود که در سال ۱۳۹۶ در مخالفت با لایحه تهیه‌شده زیر نظر شهیندخت مولاوردی گفته بود: «به تعبیر خانم معاون رئیس‌جمهور چهاردیواری دیگر اختیاری نیست و باید چشمان و دستانی از قانون و قاضی مراقب باشد تا در خانواده کسی به زن نکوید بالای چشمش ابروست و بهترین نوع حمایت از زنان، همان‌طور که اسلام هدایت کرده، آن است که حمایت از زنان را به مردان خانواده بسپاریم».

علاوه بر آیت‌اللهی، ذبیح‌الله خدائیان، معاون حقوقی وقت قوه قضائیه نیز در شهریور سال ۹۶ گفته بود که ایسن لایحه «صرفاً از بعد جنسیتی تدوین شده» است و «حتی برای کوچک‌ترین تنش میان زوجین حبس مقرر کرده است». از این رو از لایحه فوق تا جایی که توانستند جرم‌انگاری را که ضمانت اجرایی منع خشونت علیه زنان است، حذف کردند. شهیندخت مولاوردی همان زمان گفته بود یکی از دلایل مخالفت قوه قضائیه با آن لایحه «جرم‌انگاری» زیاد آن بوده است؛ بنابراین لایحه فوق که بیش از ۱۳ ماه در قوه قضائیه ماند، به دلیل تغییرات فراوانی که ماحصل فشار همفکران زهرا آیت‌اللهی بود و به لایحه‌های متفاوت از لایحه دولت بدل شده بود، به دلیل همین تغییرات تصویب آن در هیئت وزیران هم به طول انجامید. از این رو لایحه «منع خشونت علیه زنان» به مجلس دهم که لاقلاً فراکسیون زنان آن اشتیاق زیادی برای به تصویب رسیدن آن داشتند، نرسید.

در این اثنا، از بهمن سال گذشته که معاون امور زنان و خانواده ریاست‌جمهوری در حساب کاربری خود در توئیتر نوشته بود «امروز با فراکسیون زنان مجلس شورای اسلامی صحبت داشتم و جای تشکر دارد که لایحه حفظ کرامت و حمایت از زنان با فوریت در دستور کار مجلس است».

تاکنون خبری از بررسی جدی این لایحه منتشر نشده اما به تازگی دبیر ستاد حقوق بشر در واکنش به اظهارات درخصوص اعمال خشونت علیه برخی بازیگران زن در عرصه سینما، «ضمن اعلام آمادگی قوه قضائیه برای رسیدگی به شکایات در حوزه خشونت علیه زنان، ابراز امیدواری کرد تا لایحه صیانت، کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت، هرچه سریع‌تر به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد». این سخنان به نوبد پیگیری دستگاه قضا برای به نتیجه رسیدن لایحه مسکوت‌مانده منع خشونت علیه زنان تعبیر شده که البته همچنان از سوی مجلس دلیلی برای تعلل در رسیدگی به این لایحه عنوان نشده است.

### لایحه فعلی «منع خشونت علیه زنان» خروجی نظرات قوه قضائیه است نه دولت روحانی

طیبه سیاوشی، نماینده مجلس دهم و عضو فراکسیون زنان این مجلس درخصوص موضوع فوق به «شرق» گفت: «لایحه منع خشونت علیه زنان که به لایحه حفظ صیانت و کرامت زنان تغییر یافت، برای اصلاحات به قوه قضائیه رفت و پس از بازگشت به دولت در کمیسیون لوایح همچنان نماینده قوه قضائیه حضور داشت تا در تعامل با یکدیگر لایحه را تهیه کنند».

نماینده مردم تهران در مجلس دهم توضیح داد که برخی لایحه فوق را به دولت روحانی منسوب می‌کنند، در حالی که نماینده قوه قضائیه در همه جلسات دولت حضور داشته و نظرات خود را درباره این لایحه اعمال کرده است. عضو فراکسیون زنان مجلس دهم گفت که دلیل کاهش و حذف مواد این لایحه از ۷۷ به ۵۷ ماده را بهانه تکراری بودن مواد فوق در قانون مجازات اسلامی و... اعلام کرده‌اند.



سیاوشی همچنین تأکید کرد: «لایحه‌ای که در مجلس فعلی در کمیسیون قضائی و حقوقی در حال اتمام بررسی است و پس از آن به صحن علنی می‌رود، ماحصل تلاش دولت دوازدهم و حضور دائمی نماینده قوه قضائیه در این جلسات است».



این فعال حوزه زنان، به نتیجه رسیدن سریع‌تر لایحه منع خشونت علیه زنان در مجلس یازدهم را مستلزم «پیگیری نمایندگان زن مجلس» دانست تا هرچه زودتر از کمیسیون حقوقی به صحن علنی بیاید. او تأکید کرد: «البته برای به تصویب رسیدن آن در صحن علنی هم باید همچنان پیگیری‌های خود را ادامه دهند».

عضو فراکسیون زنان مجلس دهم، لایحه فوق در حمایت از زنان را اگرچه جامع و کامل ندانست اما معتقد است: «تصویب این لایحه می‌تواند یک گام رو به جلو برای داشتن قانون منع خشونت علیه زنان باشد. چیزی که در حال حاضر وجود ندارد».

او با اشاره به تصویب قانون «حمایت از کودکان و نوجوانان» بعد از ۱۱ سال در مجلس گفت: «تا پیش از تصویب این قانون، هیچ قانون حمایتی از کودکان و نوجوانان در کشور وجود نداشت، اما بعد از تصویب شرایط بهتر شد. حالا درباره لایحه منع خشونت علیه زنان و دختران هم می‌شود قانون را در سال‌های بعد به نفع آنها اصلاح و تکمیل کرد. بنابراین قانون ناقص بهتر از فقدان قانون حمایتی است».

### قانون ناقص حمایت از زنان بهتر از فقدان آن است

برای روشن شدن دلایل تأخیر ارسال لایحه از قوه قضائیه به دولت و متقابلاً تأخیر آن در ارسال از دولت به مجلس با مدیر کل حقوقی و مشاور پارلمانی معاونت امور زنان و خانواده دولت یازدهم و دوازدهم هم گفت‌وگو کردیم. ادامه در صفحه ۴

# ریموند ویل

RAYMOND WEIL  
GENEVE



SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran